

U POTRAZI ZA NOVIM INTERAKCIJAMA ARHITEKTURE I POZORIŠTA – IDEJNO REŠENJE PLESNOG POZORIŠTA „ČEŠKI MAGACIN“

IN SEARCH FOR NEW INTERACTIONS BETWEEN ARCHITECTURE AND THEATRE – CONCEPTUAL DESIGN FOR DANCE THEATRE „ČEŠKI MAGACIN“

Darko Sekulić, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad*

Oblast – SCENSKA ARHITEKTURA I TEHNIKA

Kratak sadržaj – Ovaj rad obuhvata teorijsko istraživanje ključnih pojmova, a na osnovu radova drugih autora: prostor (prostor-vreme), dramaturgija prostora, grad, tekstualnost, ideologija; pritom istovremeno gradeći jedinstvenu diskurzivnu poziciju. Dakle teorijsko istraživanje čini osnovu rada iz koje kasnije proističe manifest pozorišta – lični stav o pozorištu. U ovom manifestu postavljam ideologiju na kojoj će pozorište biti utemeljeno, dok kroz analizu referentnih primera istražujem različite pristupe procesa očuvanja objekata industrijskog nasleđa i gradim kritički stav prema uticaju pozorišta na savremeno društvo. Ishod ovog rada jeste idejno rešenje plesnog pozorišta „Češki magacin“, sa ciljem da postane mesto okupljanja koje će negovati zajedništvo kroz umetnost, kulturu, ples i tehnologiju.

Ključne reči: prostor (prostor-vreme), dramaturgija prostora, grad, tekstualnost, ideologija.

Abstract – This work encompasses theoretical research focused on defining the core phenomena. Simultaneously, I delve into the definitions of key terms by other authors while shaping my unique discursive position. These terms encompass space (space-time), the dramaturgy of space, the city, textuality, and ideology. Thus, theoretical research forms the groundwork for the subsequent creation of a personal theater manifesto. The resulting manifesto outlines the ideology upon which the theater will be founded. Through the analysis of reference cases, the work explores approaches to preserving former industrial objects and critiques theater's contemporary societal impact. Ultimately, this master's thesis yields a conceptual project for the "Češki magacin" dance theater, aiming to contribute to Novi Sad's theatrical scene and beyond by fostering a community through art, culture, dance, and technology.

Keywords: space (space-time), the dramaturgy of space, city, textuality, ideology.

1. UVOD

1.1. Potraga za pravim životom

U trenutku u kojem ovo pišem nalazimo se u trećoj godini treće decenije novog milenijuma. Po uzoru na Badioua (Alain Badiou) započinjem priču od realnih činjenica:

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bio dr Radivoje Dinulović, red. prof.

dvadeset šest mi je godina. Već godinu dana bavim se raznim temama, a sve u nadi da ću pronaći onu pravu. Jedna od tih tema je bila tema mladosti. Kakve veze ona ima sa scenom arhitekturom i pozorišnim tehnologijama? Ispostaviće se da ima veze. I baš kao Badju verujem da iz pozicije u kojoj se trenutno nalazim razmatrajući temu mladosti i dovođenjem iste u vezu sa ostalim ključnim temama profesije kojom se bavim zapravo tragam za novim interakcijama arhitekture i pozorišta. A kako, ili na koji način?

Zapravo veoma jednostavno, postavljanjem i odgovaranjem na pitanja. Prvo od ovih pitanja jeste: Koji je smisao bivstvovanja mladosti danas? Za mene smisao bivstvovanja jeste bavljenje arhitekturom, tačnije scenom arhitekturom. Ovo naravno nisam shvatio naprosto tek tako kada sam se jednog dana probudio. Bilo je potrebno da prođe neko određeno vreme i posle raznih iskustava tokom studija bio sam na tragu toga da postanem svestan ove činjenice.

Uvod u temu ovog rada jeste pokušaj da sam sebe pokvarim, tj. da pokvarim omladinu, postavljajući sebi ali i drugima pitanje: Šta je pravi život? Badju nam približava ideju toga šta bi pravi život mogao biti, kroz svoj istoimeni tekst i tvrdi da i ako neko kvari omladinu to „ne čini u ime novca, užitka ili moći, već kako bi omladini pokazao nešto više od svega toga: pravi život. Nešto što vredi truda, radi čega vredi živeti i što daleko iza sebe ostavlja novac, užitke i moć [1].“

Takođe podseća nas da je „pravi život“ Remboov (Arthur Rimbaud) izraz, i kako pravi život nije uvek prisutan, ali da nikada nije potpuno odsutan. „On je pomalo prisutan, [...]“ pojavljuje se u trenucima kada ga najmanje očekujemo.

2. TEORIJSKO ISTRAŽIVANJE

Za razumevanje teme ovog rada, neophodno je pre svega razumeti jedan širi kontekst u kojem je rad nastao. Nastao je iz potrebe da se bavim temom koja me se tiče ili onim što je stvarno važno za mene. Zapravo polako sa počeo da osveščujem da je svo moje dosadašnje obrazovanje - sve što sam ikada video, čuo, pročitao - predstavlja amalgam različitih pogleda i mišljenja na temu koja, ispostaviće se tako, me suštinski određuje.

Ova tema se nalazi negde između polja arhitekture i pozorišta, odnosno između interakcije arhitekture i pozorišta. Sa tim u vezi, za razumevanje teorijskog istraživanja ovog rada neophodno je prethodno osvrnuti se na ključne pojmove ovog rada. Ti pojmovi su sledeći: prostor (prostor-vreme), dramaturgija prostora, grad, tekstualnost i ideologija. U ovom pregledu samo ću

navesti sopstvene definicije ovih pojmova koje su nastale iz fenomenološkog istraživanja drugih autorskih definicija tih istih pojmova.

3. ANALIZA REFERENTNIH PRIMERA

Sve odabrane studije slučaja u celini predstavljaju amalgam razmišljanja i uticaja koji su u procesu izrade projekta rekonstrukcije i adaptacije Češkog magacina bile od ključnog značaja. Dakle svojevrstne smernice i pomoć pri donošenju odluka u procesu projektovanja. Festivalska dvorana u Helerauu je bila prvobitna inspiracija i nekako direktna veza između arhitekture postojeće kuće i pozorišne kuće koja tek treba da nastane. Kao što su Apija, Dalkroz i Tesenau bili avangarda vremena u kojem su stvarali ovaj projekat teži ka tome da kroz alternativni pristup ponudi nešto novo pozorištu.

Tragajući za raznim projektima očuvanja industrijskog nasleđa pronašao sam projekat za glavnu kancelariju Fondacije Bofilj koja nedvosmisleno, precizno i sa velikim poštovanjem istorije i duha mesta rekonstruiše kuću koja je nekada bila fabrika. Od izbora materijala i boja, do odluka koji elementi i koje odlike prvobitne kuće će biti zadržani u novoj kući, projekat je dosledan u svom izrazu. To vidim kao najveću moguću vrednost projekata očuvanja i rekonstruisanja objekata industrijskog nasleđa. I tako sledeći istoriju pronašao sam poslednji referentni u savremenom dobu. Dobu u kojem je zaista teško orijentisati se. Međutim Studio Muoto je kroz projekat Atelje Mediči veoma uspešno demonstrirao da je itekako moguće i poželjno dalje istraživati davno ustanovljene forme. Upravo tako dolazimo do novih saznanja, pa i

otkrića koja ljude, kao vrstu pomeraju ka napred, odnosno čine nas boljim i bogatijim za neko novo iskustvo.

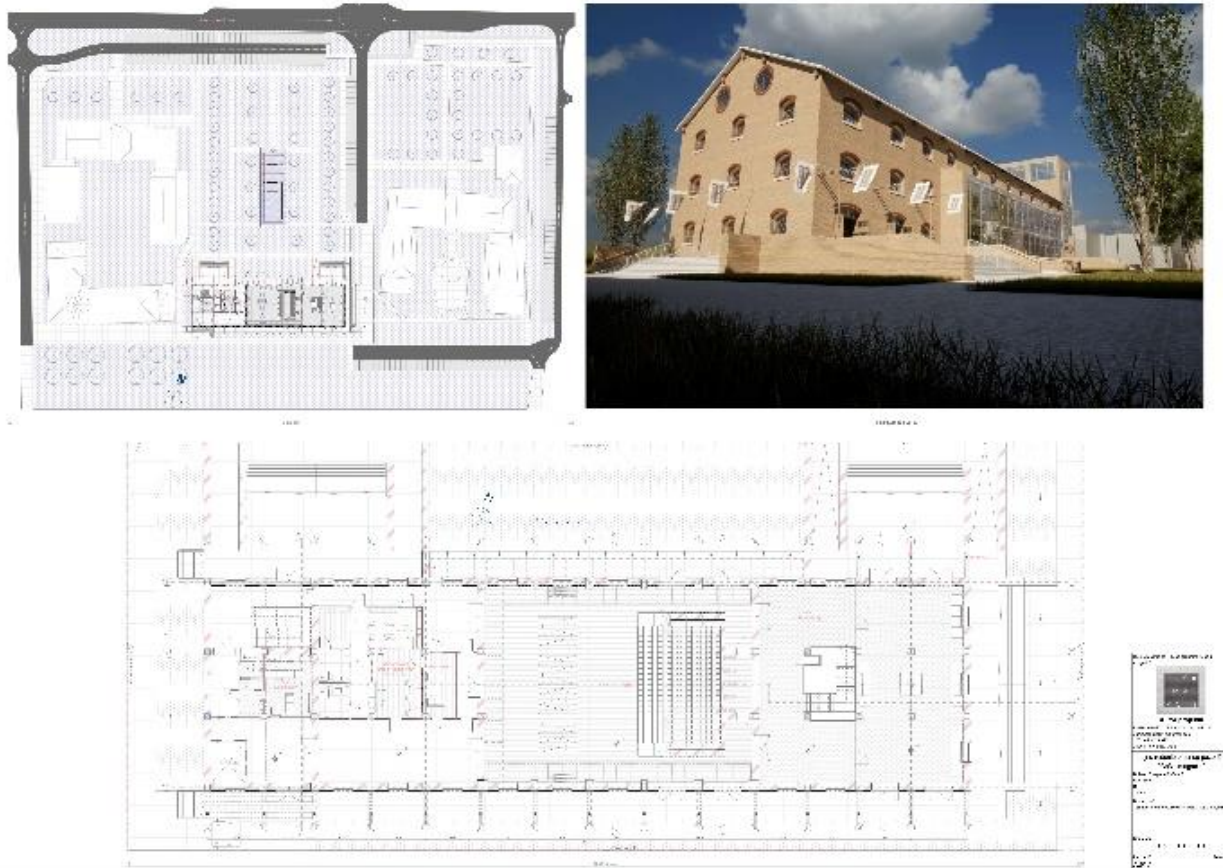
4. PROJEKTNI ZADATAK – IDEJNO REŠENJE

Na osnovu istraživanja postojećeg objekta Češkog magacina, užeg i šireg prostornog okruženja, kao i programske structure i potreba neposrednog susedstva, definisao sam program rekonstrukcije objekta koji podrazumeva rekonstrukciju postojećih fasada objekta, adaptaciju postojećeg prostora za novu dominantnu funkciju kuće – plesno pozorište.

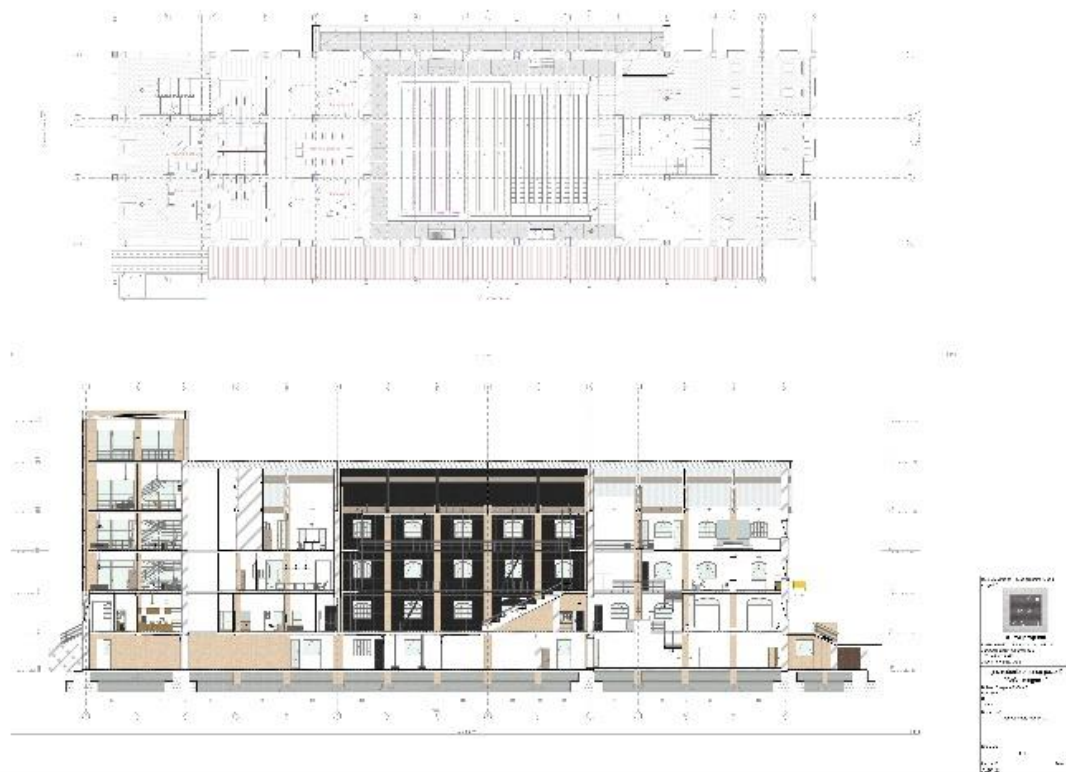
Kako je osnovna namena objekta usmerena ka plesu, dve glavne ciljne grupe ovog projekta su profesionalne i amaterske trupe koje se bave plesom. Nakon istraženih referentnih primera konačno je došao trenutak u kojem sam započeo izradu projektnog zadatka čiji okvir je podrazumevao izradu projekta scenske arhitekture i tehnologije pozorišta.

Projektom scenske arhitekture obuhvatio sam sve postojeće celine i jednu novu u vidu nadgradnje postojećeg aneksa, kao i poseban tretman glavne (severne) fasade objekta uvođenjem nove komunikacije u vidu pasarele koja se prostire na dve etaže.

Kako ovaj idejni projekat sadrži i grafički deo u ovom kratkom pregledu rada biće prikazan samo izvod iz projekta, dakle prikazaću idejno rešenje kroz situaciju, dva horizontalna plana, jedan karakteristična preseka, dva izgleda fasada objekta kao i jedan prilog vizuelizacije objekta, prilozi 1 do 3.

Prilog br. 1 – prikaz uže situacije (gore levo), horizontalni plan prve etaže (dole), i vizuelizacija severne fasade, ulaz za publiku (gore desno)

Prilog br. 2 – prikaz kuće u horizontalnom planu (gore) i preseku (dole)

Prilog br. 3 – Prikaz izgleda dve glavne fasade objekta (severna fasada – gore; južna fasada – dole)

5. ZAKLJUČAK

Retrospektivno posmatrano moj dosadašnji rad u ovoj oblasti u najvećoj meri bazirao se na ideji očuvanja objekata industrijskog nasleđa i to baš u Novom Sadu.

Potreba za bavljenje ovom temom dolazi prvenstveno iz radoznalosti o sticanju novih saznanja i potrebe istraživanja različitih istorijskih perioda grada Novog Sada. Ali takođe iz potrebe da ovaj grad, svoj grad,

učinim boljim. Smatram da objekti koji nose obeležje određenog mesta i vremena – hronotopa – nipošto ne smeju biti zanemareni i ostavljeni izloženi zubu vremena. Smatram da na taj način kao zajednica gradimo i omogućavamo dalje razvijanje neodgovornog ophođenja prema onima koji su došli pre nas, a u legat nam ostavili najčešće nekakvo znanje i prostore. Stoga za mene ovaj projekat postavlja jedno ključno pitanje: Ako je grad zajednica, odnosno predstavlja kolektivni identitet društva u kojem živimo, zar ne bismo trebali biti u stanju da tu zajednicu stvaramo takvu da je u stanju da prihvati uticaje sa raznih strana bez ikakvih predrasuda?

Tako posmatrano, projekat idejnog rešenja plesnog pozorišta „Češki magacin“ predstavlja samo jedan od mogućih ishoda rekonstrukcije kulturnog nasleđa grada koji nastoji da okuplja ljude oko zajedničkih vrednosti, ali ne i nekakvih ideala prošlih vremena. Naprotiv, saznanja i stavovi naših prethodnika samo treba da služe kao podsetnik da je moguće i danas, kada kao vrsta imamo najmanje vere u sebe zbog raznih nemilih dešavanja širom sveta, boriti se za stvari u koje verujemo. Da je moguće, potrebno i poželjno stvarati nove tekstove i ideologije kako bismo opstali u moru pogrešnih informacija koja vode u razna bespuća.

Laslo Vegel ovo govori na jedan veoma poetičan ali precizan način: „Nisam ja neki sentimentalni Novosađanin, koji opevava kako je lep taj grad, zato što tu teče Dunav. Niti sam pisac gradskog folklor. Meni je teško sa Novim Sadom, a još teže bez njega. U ovom gradu trgam za evropskim traumama, i bolovima koje nose, bolje rečeno ispitujem evropsku arheologiju [2].“

Kao i do sada što sam ranije činio, tragajući za prostorom koji u sebi nosi duh ovog grada pronašao sam prostor za koji smatram da ima moć da iznedri promenu. I to takvu vrstu promene koju je moguće postići samo pronalazanjem ravnoteže između želje za sagorevanjem života i želje da se život izgradi.

6. LITERATURA

6.1. Knjige, stručni časopisi, katalogi, eseji i stručni tekstovi:

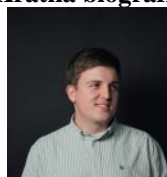
[1] Alen Badju, Pravi život, str. 16, Fakultet za medije i komunikacije, Beograd, 2017.

6.2. Internet izvori (članci, eseji, stručni tekstovi, razgovori, panel diskusije, predavanja, video spotovi, ...):

[2] Laslo Vegel, Intervju Laslo Vegel: Naša budućnost je već prošla, autor: Ana Lalić, pristupljeno: 11.9.2023.

<https://nova.rs/kultura/intervju-laslo-vegel/?fbclid=IwAR2MO8bBb6-YDg9bPuS8DoFbECvhvTTmGhrGWnLaZdoweMNsO1vKS8xcY6c>

Kratka biografija:

Darko Sekulić rođen je u Novom Sadu 1997. god. i zaposlen je na Fakultetu tehničkih nauka u zvanju saradnika u nastavi na Odseku za umetnost i dizajn. Master rad na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Scenska arhitektura i tehnika – U potrazi za novim interakcijama arhitekture i pozorišta – Idejno rešenje plesnog pozorišta »Češki magacin« 2023.god.

kontakt: darko.sekulic5m.a@gmail.com